

Arkady Moshes, Ohjelmajohtaja

PUTIN 4.0

”EHJÄÄ EI KANNATA KORJATA”

Venäjän uudelleen valittu presidentti puhuu tarpeesta saavuttaa ”läpimurto”. Hänen ainoa realistinen tavoitteensa on kuitenkin pitää nykyinen regiimi vallassa.

Vladimir Putinin virkaanastujaisseremoniaa toukokuun 7. päivänä katsoneet kiinnostivat väkisinikin huomiota tv-kuvaan osuneeseen eturivin kaksikkoon: Dmitri Medvedeviin, Neuvostoliiton jälkeisen Venäjän pitkäaikaisimpaan pääministeriin, ja Saksan entiseen liittokansleriin Gerhard Schröderiin. Edellinen symboloi lojaaliutta Putinin valta-asemalle Venäjällä. Jälkimmäinen oli paikalla osoittaakseen, että suhteet länteen ovat yhä hallinnassa.

Tältä tilanne todennäköisesti näyttää Putinin ja hänen joukkonsa näkökulmasta.

Putin voitti maaliskuun vaalit ennätystuloksella: 77 prosenttia annetuista äänistä meni Putinille, mikä vastaa liki 52:ta prosenttia kokoa äänestäjäkunnasta. Oppositio voi yhä

järjestää mielenilmauksia, mutta niissä on nyt vähemmän osallistujia kuin vuosi sitten, saati talvella 2011–12. Hallitsevan eliitin sisällä eri ryhmittymät kilpailevat toistensa kanssa, mikä vähentää hallinnon yhtenäisyyttä. Kilpailijat eivät kuitenkaan halua tai kykene haastamaan Putinia, sillä tämä tasapainottaa tilannetta ja legitimoii eliitin jäsenten pääsyn valtaan ja etuihin.

On hyviä syitä uskoa, että Venäjän johdon symbioottinen suhde jatkuu sujuvasti. Markkinakeskeiset teknokraatit (joita ei voi kutsua ”liberaaleiksi”) pystyvät takomaan rahaa. Jos on tarvetta, joitakin säästöjä voidaan tehdä, vaikka eläkeikä ja verot voivat nousta. Korkeista sotilasmenoista ja suurista infrastruktuurihankkeista pidetään kiinni – etenkin siksi, että

Kreml-mielisten oligarkkien halut täytyy tyydyttää.

Samaan aikaan pahamaineiset *silovikit* eli turvallisuuspalvelut hoitavat osuutensa sitoumuksesta ja sortavat toisinajattelijoita. Toukokuun 5. päivän protesteissa pidettiin 1 600 ihmistä mukaan lukien teinejä ja jopa lapsia. Tämä osoitti, että sortokoneisto käyttää väkivaltaa määrätietoisesti, kuten aiemminkin. Se on myös avoimesti ryhtynyt vastustamaan mielenosoittajia ei-laillistettujen puolisoitaallisten joukkojen avulla. Tavoitteena on lyödä protestoijat kameroiden edessä. Näin turvallisuuskoneisto uhkailee ihmisiä entistä enemmän.

Mutta ehkä ylimitoitettua voimankäyttöä ei lopulta tarvita. Kun öljybarrelin hinta on noussut jo 80 Yhdysvaltain dollariin, Venäjän

varannot lähestyvät 500 miljardia dollaria, inflaatio on historiallisen matalalla ja talous kasvaa jälleen, joten yhteiskunnallisten- ja talousongelmien yksittäiset paljastukset voidaan hyvinkin sivuuttaa.

Ulkopolitiikka auttoi hallintoa keräämään itselleen kotimaista kannatusta, ja jos sillä oli hintansa, se oli sen arvoista. Vaikka ulkopolitiikalla ei olisikaan ollut yhteyttä sisäpolitiikkaan, Kreml voisi väittää menestyvänsä ulkosuhteiden rintamalla. Sotilaallinen voimankäyttö Ukrainassa ja Syyriassa sulki EU:n ja Naton laajentumismahdollisuudet entisen Neuvostoliiton alueella. Samalla Venäjältä tuli avaintoimija Lähi-idässä. Suhde Kiinaan saattaa tuottaa vähemmän tuloksia kuin Venäjä olisi halunnut, mutta Moskova laskee yhä Pekingin solidaarisuuden varaan konfliktissaan lännen kanssa. Venäjä ei todellisuudessa piittaa retoriikasta eikä siitä, karkotetaanko diplomaatteja (tai kutsutaanko heitä kotiin) – vain tullakseen korvatuiksi (tai palauteuiksi) muutamassa viikossa. Merkityksellistä sille on se, kasvaako kauppa ja etenevätkö Nord Stream 2:n kaltaiset projektit niin kuin tähän asti. Mahdolliset uudet Yhdysvaltojen pakotteet voivat olla kovia, mutta ne voidaan yhä välttää.

Jos Putinin tulevaisuudenkuvitelmissa on jotakin tällaista,

olisi loogista yksinkertaisesti jatkaa vanhalla poliittisella linjalla. Tietysti kaikki asiaankuuluva retoriikka läpimurron saavuttamisen tarpeesta ”kaikilla osa-alueilla” on kohdistettava niille, jotka toivovat viranomaisilta uudistuksia. Vision on kuitenkin toimittava ilman, että hallinto kajoaa taloudellisiin tai poliittisiin perusasioihin.

Esimerkiksi virkaanastujaispäivänään Putin asetti Venäjän tavoitteeksi nousta maailman viidenneksi suurimmaksi taloudeksi vuoteen 2024 mennessä. Tällä hetkellä Venäjä on 13. sijalla dollarin nimellisarvolla mitattuna. Ostovoimaparietilla tavoitteen saavuttaminen tarkoittaisi yhä Saksan lyömistä, joten tehtävä on epäilemättä kunnianhimoinen. Suunnitelman mukaan tavoitteeseen päästäisiin silti valtion rahastojen avulla ilman, että yksityistä toimeliaisuutta vapauttaisiin tai maahan houkuteltaisiin ulkomaisia sijoituksia. Tämä tekee suunnitelmasta täysin epärealistisen, ja se on jopa ristiriidassa maan virallisen kasvuennusteen kanssa.

Yhtä lailla epärealistinen on ajatus elinajanodotteen kasvattamisesta Venäjällä alkaneen presidenttikauden aikana nykyisestä 73 vuodesta 78 vuoteen. Nykyinen elinajanodote on alempi kuin Kiinassa. Kun Venäjän on käytettävä valtavia määriä erilaisia korvikkeita, kuten

palmuöljyä, korvaamaan länsimaisia elintarvikkeita pakotteiden vuoksi tai kun se pohtii länsimaisten lääkkeiden maahantuonnin kieltämistä, kansallinen terveys-tilanne ei todennäköisesti parane.

Suunnitelmien ei kuitenkaan ehkä tarvitse olla realistisia. Niin kauan kuin Venäjän poliittiset institutiot ovat mitä ovat, poliittista vastuuta tekemättä jättämisestä ei tarvitse kantaa. Putinin entinen talouspoliittinen neuvonantaja Andrei Illarionov, joka myöhemmin ryhtyi arvostelmaan Venäjän johtoa, on laskenut tämän olevan seitsemäs kerta sitten vuoden 2007, kun Putin puhuu ”viidennestä taloudesta”. Ensimmäisen kautensa aluksi Putin julisti Venäjän tavoitteeksi ”saavuttaa Portugali” henkeä kohti lasketulla bruttokansantuotella mitattuna. Sitä ei kuitenkaan ole saavutettu 2000-luvun valtavis- ta öljytuotoista huolimatta.

Kaikkiaan Venäjän lähitulevaisuuden näkymät eivät aiheuta kovinkaan vilkasta asiantuntijakeskustelua. Putin 4.0. lupaa enemmän samaa kuin ennenkin. Järjestelmä on taannut Putinin vallan kiistattoman jatkumisen. Se voi olla presidentille ainoa tärkeä menestyksen mitta. Niin kauan kuin systeemi toimii näin, hän ei näe syytä purkaa tai uudistaa sitä. /